

Krystyna Hahuła

Nowy Łowicz, gm. Kalisz Pomorski,
woj. koszalińskie, St. 2, AZP 50-32/23
(obecnie Borowo)

Informator Archeologiczny : badania 24, 62-63

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

z czterech naczyń, grzebień, przęślika, dwóch fibul i kolii złożonej z paciorków mozaikowych, wielobarwnych ze szkła i bursztynowych. W grobie nr 286 znaleziono duży fragment cienkościennego naczynia szklanego, natomiast w grobie nr 263 interesujący grzebień grzechotkę. W grobie nr 288 wystąpił obok maleńkiej fibuli i różnych paciorków między innymi wisior z bursztynu w kształcie topora bojowego. Inny ciekawy wisior, wykonany z nieznanego na razie „białego” metalu, znaleziono wraz z interesującymi fibulami A-VI-2 i resztkami tkanin, w grobie nr 268.

W sezonie uzyskano łącznie 26 naczyń, z czego 7 wykonanych było na kole garncarskim. Szczególnie interesujące są naczynia ostatniej grupy znalezione w grobie nr 286, a wśród nich małe naczynko z wklęsłymi owalami na brzusku.

W śledniu grobach wystąpiły kości zwierząt. W obiekcie nr 268 i 267 były to duże fragmenty tuszy zwierzęcych złożone za czaszką zmarłych. W grobie 269 znaleziono je wkopane w górną partię wypełniska, natomiast w grobie nr 272 stanowiły one najpewniej pozostałość pożywienia a nie symboliczno-magiczną ofiarę. W grobie nr 5 pochówek zwierzęcy miał centralną pozycję i wyposażenie podobne pochówkom ludzkim.

W wyniku przeprowadzonych badań liczbę rozpoznanych grobów ustalono na 290. Reasumując przedstawione obserwacje dotyczące cmentarzyska w Masłomęczu, należy podkreślić rosnącą liczbę znalezisk kości zwierzęcych w grobach. Badana północna część cmentarzyska jest zdecydowanie najstarsza i większość odkrytych tutaj zespołów mieści się w fazach B2/C1-C1a okresu rzymskiego. Nieoczekiwanie jednak, wydawałoby się rytmicznie rozplanowane cmentarzysko zakłóciła obecność w tej strefie przynajmniej trzech obiektów z późnego okresu rzymskiego, których chronologię ustalono na podstawie wspomnianych fibul z grobu nr 268 i późnych form naczyń wykonanych na kole. W wykopie długości 52 m uzyskano też potwierdzenie uchwycenia zachodniej krawędzi nekropolii oraz istnienia przestrzeni o średnicy około 12 m nie zajętej przez groby. Nie określono jednak nadal północnej granicy cmentarzyska, chociaż obserwacje co do szeregowego układu pochówków w zachodniej jego części znalazły pełne potwierdzenie.

Młodzikowo, gm. Krzykosy woj. poznańskie St. 21 patrz okres laterński

**Nowa Wioska, gm. Lubrza
Stan. nr 1 AZP 54-13/1**

**Muzeum Archeologiczne Środkowe-
go Nadodrza w Zielonej Górze**

Badania prowadzili mgr Edward Dąbrowski i Jarosław Lewczuk (autor sprawozdania) przy współudziale mgr M. Nowackiego. Finansował WKZ w Zielonej Górze. Pierwszy sezon badań. Osada z wczesnego okresu rzymskiego — tzw. grupa lubuska oraz ślady osadnictwa kultury łużyckiej.

W chwili podjęcia ratowniczych badań wykopaliskowych na przełomie kwietnia i maja 1990 r. — stanowisko było już prawie całkowicie zniszczone przez wybieranie plasku i niwelację terenu. Zachowały się jedynie obrzeża niewielkiego wyniesienia z resztkami warstwy kulturowej zawierającej duże ilości ceramiki. Najlepiej zachowany był profil od strony północnej pagórka, o długości około 40 m, z czytelną stratygrafia. Po oczyszczeniu — profil zadokumentowano rysunkowo i fotograficznie. Profil przecięło czterema sondażami, które dostarczyły licznych materiałów ceramicznych datowanych na okres kultury łużyckiej (prawdopodobnie epoka brązu) i wczesny okres wpływów rzymskich. Znaleziono ponadto siekierkę żelazną z tuleją prostokątną i obustronnie rozszerzonym ostrzem — datowaną na wczesny okres wpływów rzymskich (sondaż nr III). W części północno-wschodniej stanowiska zlokalizowano resztki, ściętego częściowo spychaczem, pogłębionego budynku mieszkalnego z zachowanym śladem słupa od strony wschodniej. Obiekt nr 1. Wypełnisko dostarczyło 457 fr. ceramiki, 360 fr. kości, fr. popely i przepalonych kamieni. Obiekt datowano na wczesny okres wpływów rzymskich.

Badania zakończono.

**Nowy Łowicz, gm. Kalisz Po-
morski woj. kozalińskie
St. 2 AZP 50-32/23 (obecnie
Borowo)**

Muzeum Okręgowe w Koszalinie

Badania prowadziła mgr Krystyna Hahula. Finansował WKZA i Muzeum Okręgowe w Koszalinie. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko kurhanowe kultury wielbarskiej.

Celem badań było ustalenie chronologii strefy północno-wschodniej cmentarzyska. Zbadane 4 ziemne kurhany były jedno- (kurhan 59, 62) i dwupochówkowe (nr 58, 63), przy czym tylko w kurhanie 58 odkryto pochówki szkieletowe, pozostałe były ciałopalne. W kurhanie 62 natrafiono ponadto na najpewniej jednorazowo użytkowany stos.

Ciałopalne groby w kurhanie 59 i 63 (grób 2) reprezentowały dość rzadką formę. W pobliżu

centrum podstawy nasypu zlokalizowano niewielką, workowatą jamę, do której zsypano większość przepalonych kości i wyposażenia, a pozostałe resztki ciałopalenia rozsypano na stosunkowo dużej przestrzeni na warstwie humusu pierwotnego, obok jamy. Nad jamą w kurhanie 59 złożono ponadto spalone belki, najpewniej pochodzące ze stosu.

Kurhany 58 i 63 dostarczyły istotnych danych do badań nad zajęciem się faz B₂/C₁ i C_{1a} w kulturze wielbarskiej. Centralnie usytuowany grób mężczyzny (nr 1) zawierał zapinkę A VII 214, a także m.in. dwudzielną sprzączkę ze skurwką z półkolistą ramą i dzban ornamentowany z uchem zaopatrzonym w kanalik. Natomiast w skład wyposażenia kobiecego grobu (nr 2) wchodziły m.in. zapinki A V 132 i A II 41 oraz srebrne paciorki dwustożkowate i klamerka esowata typu B wg A. v. Müllera. Natomiast w kurhanie 63 wtórnie wkopano w istniejący nasyp grób kobiecej (nr 1) m.in. z zapinką srebrną A V 127 i brązowymi A II 40. Pierwotny dla tego kurhanu grób jamowy z rozsypliskiem (nr 2) zawierał m.in. ostrogi z brązu grupy IV wg K. Godłowskiego, zachowaną częściowo zapinkę tarczową typu B, serii 2, wariantu 1 wg S. Thomas i cztery naczynia, w tym jedno bez analogii w kulturze wielbarskiej.

Kurhany zbadane w strefie północno-wschodniej są najpóźniejsze na cmentarzysku.

Materiały znajdują się w Muzeum Okręgowym w Koszalinie.

Badania będą kontynuowane.

▮ Oblin, gm. Maciejowice woj. siedleckie St. 5 patrz okres lateński

Odry, gm. Czersk woj. bydgoskie St. 1 AZP 21-38/—

Uniwersytet Łódzki Katedra Archeologii

Badania prowadził dr Tadeusz Grabarczyk. Finansował Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy. Dwudziesty trzeci sezon badań. Cmentarzysko z kręgami kamiennymi kultury wielbarskiej (2 poł. I w.n.e. — poł. III w.)

Prace wykopaliskowe prowadzono na obszarze o powierzchni 75 m². Były to dwa odcinki położone jeden w południowej, drugi we wschodniej części cmentarzyska. Na obu odkryto po jednym pochówku szkieletowym (groby nr 551-552). Wyposażenie tych grobów sytuuje je w początkach fazy C1. Materiał znajduje się w Katedrze Archeologii U.Ł.

Prace będą kontynuowane.

▮ Ostonki, woj. wrocławskie St. 1 patrz neolit

▮ Pikule, gm. Janów Lubelski woj. tarnobrzeskie St. 2 patrz okres lateński

Pruszcz Gdański, woj. gdańskie St. 6 AZP 14-44/18

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Badania prowadzili mgr mgr Małgorzata Tuszyńska i Mirosław Pietrzak przy współpracy dr. Franciszka Rożnowskiego z WSP w Słupsku. Finansował WKZ w Gdańsku i Komitet Wspierania Inicjatyw Społecznych przy redakcji „Głosu Wybrzeża” w Gdańsku. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko płaskie kultury wielbarskiej z okresu wpływów rzymskich. Ślady osadnictwa halszackiego.

Skontrolowano dostępny teren w sąsiedztwie budowanych domów — ponad 4 ary odsłonięte przez spychacz.

Stwierdzono znaczne zniszczenie obiektu, szczególnie w partii wschodniej i północno-wschodniej przebadanego obszaru, gdzie wystąpiła luźna ceramika z okresów: halszackiego, rzymskiego i wczesnośredniowiecznego oraz pojedyncze przepalane kości ludzkie. W części południowej odsłonięto 3 jamy; dwie z nich zawierały ceramikę halszacką, kości zwierzęce i węgiel drzewny, trzecia — bez zawartości.

Wśród pięciu odkrytych grobów szkieletowych, trzy posiadały dobre wyznaczniki chronologiczne — groby nr nr 16, 18, 19. Grób nr 15 (z części zniszczonej) okazał się wątpliwym, ponieważ resztki kilku zębów pochodzą od więcej niż jednego osobnika, a luźny materiał ceramiczny znaleziony w pobliżu nich datowany jest na okres halszacki.

Interesujący grób nr 16 zawierał zapinkę brązową (A III. 50-51), 7 brązowych końcówek pasa o profilowanych główkach, 2 brązowe, kopolaste okucia rogu do picia, złącza ogniwkowe, sprzączkę brązową z nieruchomym kolcem oraz gładzik kamienny.

Dwa pozostałe groby (nr 18 i 19) z zapinkami brązowymi, kuszowatymi, zbliżonymi do typu A VI, 164 (bez guzka na główce) i A VI, 167 (bez guzka na główce i z uboższym garniturem) datowane są na fazę C₁.

Materiały znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Prace na dostępnym terenie cmentarzyska zakończone.

▮ Pruszcz Gdański woj. gdańskie St. 7 patrz okres lateński